

Het is rector Kan ontgaan, dat rector mr. W. Terpstra in 1835 in de *Algemeene Konst- en Letterbode* (No. 45, p. 270) een mededeling had gedaan uit de papieren van de vroeg-18e-eeuwse oudheidkundige Van Alkemade. In dat korte bericht, waarin wordt verhaald van de ontmoeting tussen pater Jan Ney, de Franciscan, onderhandelaar voor Spanje vlak voor het Bestand, en zijn vroegere rector uit Antwerpen (niet: uit Rotterdam, zoals Terpstra meende), wordt het raadsel opgelost: Carpentier was naar Rotterdam gekomen vanuit Noordwijk<sup>15</sup>).

Een getal van zestig leerlingen, zo deelde Terpstra verder mee, was hem vandaar naar hier gevolgd, 'zodat de Rotterdamse scholen (d.i. klassen; dus: de hele school) ook spoedig eene zoo groote vermaardheid kregen, dat alleen ten huize van Carpentier negen en negentig leerlingen in den geheelen kost en vijftig anderen in den halven kost waren.' Van Alkemade, te Noordwijk geboren, werkte, naar Dozy, die dit citaat naar Terpstra gaf, meedeelt, een tijdlang op het huis Offem in het archief van de Heren van Noordwijk; Dozy zelf sprak over de papieren betreffende de oude rectoren (want Carpentier had als voorganger bijv. een Sartorius en na hem kwam een Daniel de Breen en onze Hendrik Swaerdecroon) als verloren. Carpentier is in de resterende 'Alkemadiana', in elk geval voorlopig, onvindbaar.

We zullen even verder nog extra gegevens aantreffen die Carpentiers rectoraat in Noordwijk meer dan bevestigen. Zijn rectorchap in Norwich 'kan dus', om Haverkorn van Rijsewijk te citeren, 'worden geschrap't'.

### *Stade*

Waarschijnlijk bood Stade, Nedersaksisch stadje aan de Elbe vlakbij Hamburg, in 1588 beter perspectieven dan Leiden. Het aanbod van inter-protestantse, overigens niet ongelimiteerde, tolerantie hield in die streken gelijke tred met het streven om via de immigranten economisch voordeel te behalen. Zo liet Hamburg in 1567 voor een periode van tien jaar de voornamelijk protestantse 'Merchant Adventurers' toe. Om dan, na afloop ervan, het contract onder de druk van de eigen Hanze niet te vernieuwen. Daarop trokken deze handelaren naar o.a. Emden. Een decennium later, in 1587, weet dan Stade dit Engelse gilde binnen zijn poorten te krijgen, daarmee het risico nemend van door de Hanze uitgesloten te worden; wat in 1601 inderdaad plaatsvond<sup>16</sup>).

Er woonden in Stade sinds 1577 al Walen en Vlamingen. Zij wa-